

Roma-reis ~ op weg naar goed onderwijs

INHOUD

- De Roots van de Roma en benamingen
- Wetenschappelijke onderzoeken
- Fasen in geschiedenis
- Huidige situatie in Oost-Europa
- Onderwijsachterstand: oorzaken | werken aan verbetering

De roots van de Roma

De Roma, een *Europese bevolkingsgroep* met *Indiase roots*.

De afkomst van de Roma uit India is in 18^e eeuw ontdekt door de Tsiganologie

Term 'zigeuner' gebruikt door dominante samenleving,
om *nomadische groepen* mee te duiden.

Benamingen

Sinds jaren '70 wordt de benaming **Roma** aangehouden.

Rom = mens

Roma = mensen (meervoud!)

EU - beleidsdocumenten: Overkoepelende term 'Roma'
voor div. groepen.

*Roma, Sinti, Kale, Romanichels, Boyash, Rudari, Ashkali,
Egyptenaren, Jenische, Dom, Lom, Rom, etc,
alsook Travellers en Reizigers.*

Wereldwijd wordt ook de benaming 'Gypsies' gebruikt.

Wetenschappelijke onderzoeken

Eeuwenlang *orale* tradities. Wetenschappers kunnen hun geschiedenis afleiden door:

1. Taalkundig onderzoek

2. Genetisch onderzoek

3. Antropologisch onderzoek

1) Taalkundig onderzoek (a)

16^e + 17^e eeuw: Europese onderzoekers leggen **Romani woordenlijsten** aan.

18^e eeuw : **Vergelijkende taalkundige onderzoeken.**

Bekendst: Heinrich Grellmann: **de Romataal** (Romanes / Romani)
is een *Indische* taalvariant!

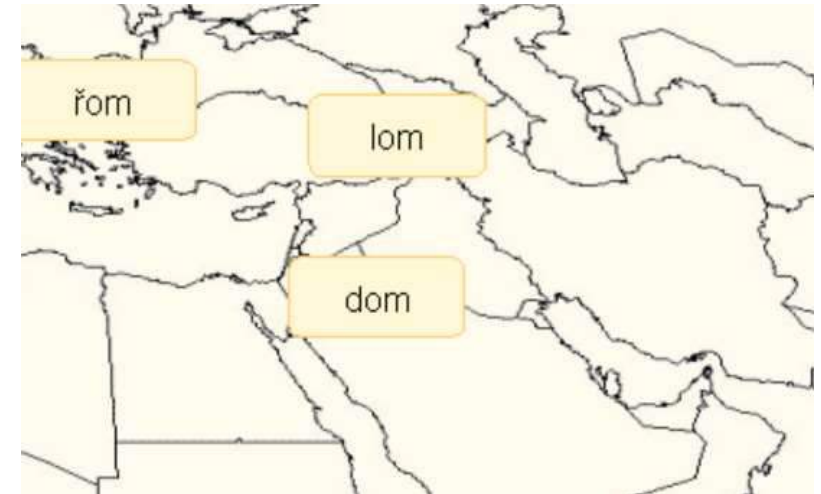
19^e eeuw: Romanes is verwant aan Sanskriet, en Hindi / Punjab, etc.

1) *Taalkundig onderzoek (b)*

Op basis van taalvariëaties is Romabevolking onderverdeeld in drie populaties:

1. **de Lom / Lomavren** - Armenië
2. **de Dom / Domari** - Midden-Oosten
3. **de Rom / Roma** - Europa + Amerika

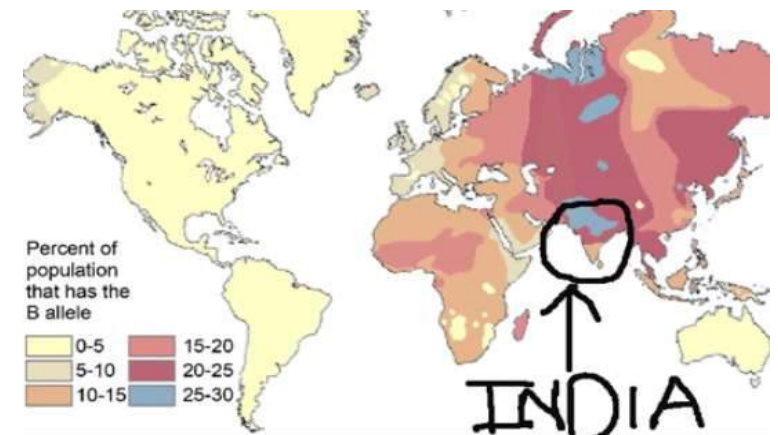
2) DNA-onderzoek (a)

Bloedgroepen

Bloedgroep B is een zeldzame bloedgroep.

Het grootste aantal mensen met bloedgroep B leeft in Centraal-Azië.

Bij de Roma heeft een groot aantal mensen bloedgroep B.

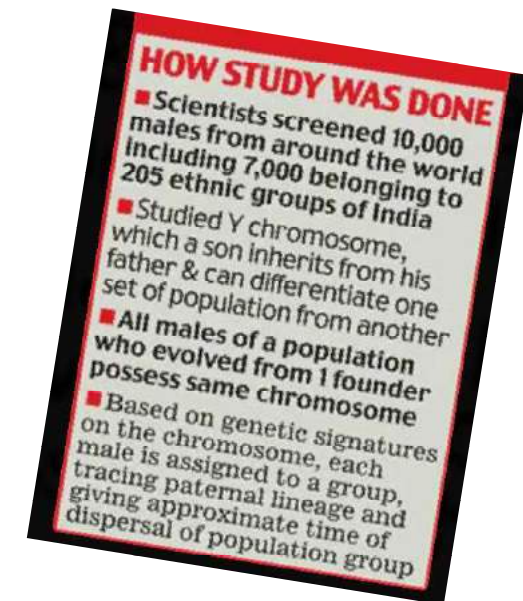
2) DNA-onderzoek (b)

Chromosomen

Genetische studies op basis van Y-chromosoom wijzen op Indiase oorsprong van Roma.

Genetische ziektes

Er zijn verschillende mutatieziektes die door overerving zowel bij de Roma als in India voortkomen.

3) *Antropologische onderzoek (a)*

Overeenkomstige tradities / normen en waarden

Bijvoorbeeld:

Juridische raad: de Kris bij de Roma
de Panchat in India

Rein / onrein centrale begrippen onder Roma
(uzho / marim) alsook onder Gypsies in India

3) Antropologische onderzoek (b)

Broodwinning | culturele overeenkomsten

Smeden / mandenmakers / muzikanten

Zowel onder Roma als Gypsies in India

Muziek- en dansvormen

Veel overeenkomsten tussen Europese Roma en Gypsies in India

Fasen in geschiedenis

De geschiedenis van Roma / Gypsies wordt onderverdeeld in 4 hoofdfasen:

Teljaripé / Het vertrek - aanvangsgebeurtenissen, emigraties uit India

Nakhipé / De trek - migraties door Zuidwest- Azië en Klein-Azië

Aresipé / De aankomst - aankomst in Europa

Buxjaripé / De inzet - verspreiding door Europa en Amerika

Teljaripé – het Vertrek

Oorzaak + periode emigratie(s) *niet* met zekerheid vastgesteld.

Tientallen verschillende hypothesen, bijvoorbeeld:

- *Grote groepen musici geschonken aan Perzische koning*
- *Gevangenen / slavensoldaten van Mahmud van Gazni*
- *Kronieken Mattheus van Edessa doen melding van grote groepen vluchtelingen uit India in 11e eeuw.*

Uitgangspunt: migraties tussen 900 en 1500 na Chr.

Nakipé - de trek door Azië

De Romani-dialecten bevatten veel leenwoorden. Hiermee is migratieroute globaal gereconstrueerd: via **Perzië, Armeense rijk** en **Byzantijnse rijk**.

Indo-Europese talen

jekh, duj, trin 1, 2, 3
daj, dej moeder
bokh, bok honger

Iranees

ambrol peer
baxt, bax, geluk
phurt brug

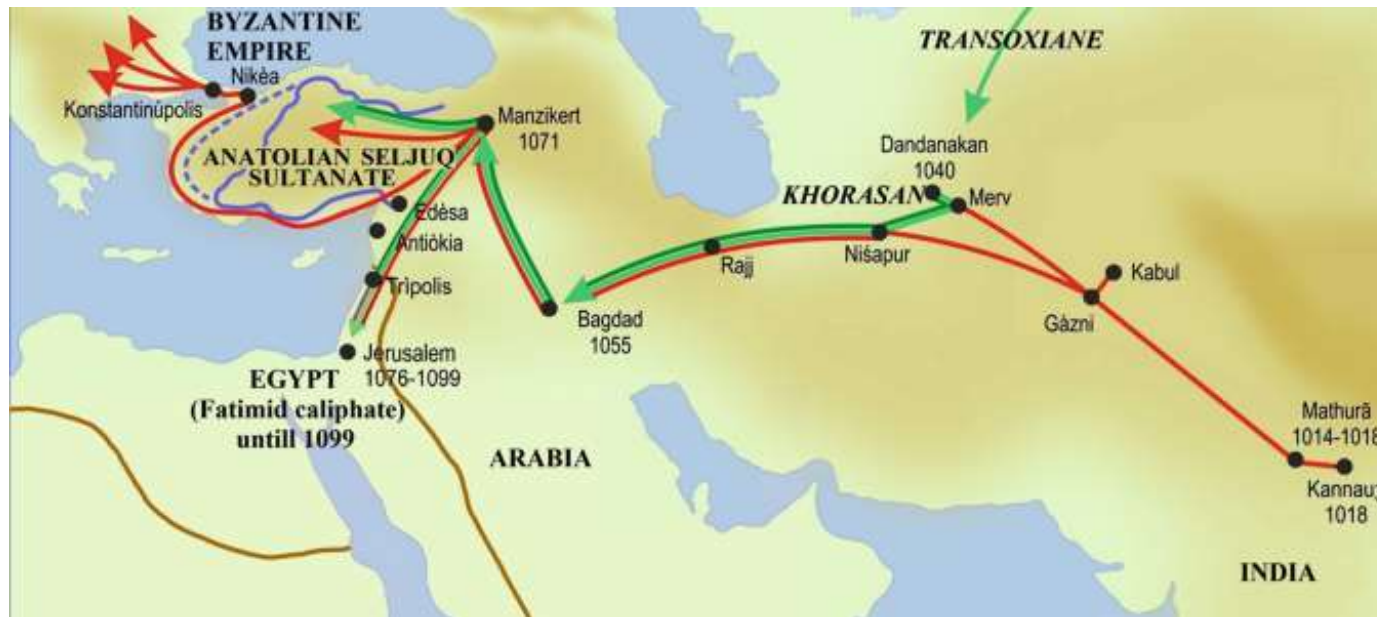
Aramees

dudum pompoen
čekat, čikat voorkant
grast, graj paard

Grieks (Byzantium)

efta, oxta, enja 7, 8, 9
ora uur
zumi soep

De trek door Azië - overzicht

Lang verblijf Perzië

Er wonen nog duizenden Gypsies in Iran (o.a. de 'Gorbat')

Lang verblijf in Armenië

Nu wonen de **Lom** nog in Armenië

Uitgewaaierd naar het **Midden-Oosten**

Verspreid over het Midden-Oosten
wonen de **Dom**.
Ook wel *Domari* genoemd

Aresipé – aankomst Europa

Lang verblijf in **Byzantium** (= Oost-Romeinse rijk)

Hier kregen ze de benaming '**Atinganoi**'

(werd later 'cigan' / 'zigeuner')

Buxjaripé - verspreiding door Europa en Amerika (v.a. 15e eeuw)

Aanvankelijk geaccepteerd als 'pelgrims uit Egypte'

Als **nomaden** voorzagen zij in levensonderhoud door:

- ambachten (bijv. ketellappers, mandenmakers)
- handel (marskramers)
- vermaak op volksfeesten (berenleiders, handlezers, musici)
- leven van de natuur (paddenstoelen, knollen, konijnen, egels)

1450 - 1950

Exotisch uitziende mensen:

- ~ interessant: vele verhalen geschreven, ontstaan van 'zigeuner-mythen'.
- ~ verdacht: gezien als **heidenen**, werden overal **zondebokken**.

Doorlopende geschiedenis van beschuldigingen ,
mishandelingen, verdrijving, slavernij, uitroeiing.

20^e eeuw steeds meer Roma-organisaties > opkomen voor hun burgerrechten.

1971: eerste internationale Roma-congres

Vlag

Volkslied

Benaming 'Roma'

Adviserend lid bij Verenigde Naties

In decennia die volgen koesteren steeds meer Roma wereldwijd de Roma-vlag, het volkslied, en feestdag (8 april) als versterking van hun identiteit.

Oost-Europa , huidige situatie van de Roma (a)

- Het overgrote deel verkeert in de marge van de samenleving
- Hoog percentage analfabetisme
- Hoog percentage werkloosheid
- Gebrek aan kennis en aansluiting moderne maatschappij

*NB: velen hebben geen feitelijke kennis van eigen geschiedenis ;
elke gemeenschap heeft eigen verhalen en theorieën.*

Oost-Europa , huidige situatie van de Roma (b)

Stigmatisatie, segregatie

Roma ervaren diepgewortelde vooroordelen, discriminatie, buitensluiting, dagelijkse vernederingen, angst voor niet-Roma.

- Alleen veilig binnen eigen groep
- Vasthouden aan tradities
- Uitdagende of afwerende houding naar buitenstaanders

Oost-Europa , huidige situatie van de Roma (c)

In Roma-wijken zien we dikwijls:

- Kenmerkende factoren van *gemarginaliseerde groepen*, zoals;
 - ongezonde leefstijl
 - huiselijk geweld
 - criminaliteit
 - impulsgedrag
 - alcoholisme
 - onderwijsachterstand

- Gemeenschapszin, gastvrijheid, respect voor ouderen, gezamenlijke zorg voor zieken en gehandicapten, vrolijkheid, muziek en dans als belangrijk expressiemiddel.

Onderwijsachterstand - oorzaken schoolverzuim (6 hoofpunten)

1. Sociaal-economische omstandigheden

- geen goede kleding, schoenen, schoolspullen
- slechte behuizing (geen plek voor huiswerk)
- ondervoeding (slechte mentale en fysieke ontwikkeling)
- relatief veel ziekten

2. Discriminatie

- kinderen worden buitengesloten in klas
- ouders worden niet als gelijkwaardig behandeld

3. Taalbarrières

- beperkte beheersing landstaal (thuis taal Romanes)

4. Segregatie

- wonen in aparte wijken / dorpen
- plaatsing afgezonderd achter in lokaal
- in aparte klaslokalen
- in aparte scholen

(vrb. Soraya Post)

1 in 10 Roma children is forced to attend a special education school

Onderwijsachterstand - oorzaken schoolverzuim

5. Culturele factoren o.a.:

- leven bij de dag
- jong trouwen
- belang veel kinderen in gezin (ook zonder vooruitzicht hoe voor ze te zorgen)
- gehecht aan beslotenheid eigen gemeenschap (veiligheid/ solidariteit)
- idee van 'marim'-zijn van *Gadje* (niet-Roma)
- luidruchtige communicatie
- geen waarde hechten aan houden van afspraken

Onderwijsachterstand - oorzaken schoolverzuim

6. Gebrekkige ouderbetrokkenheid

- Ouders hebben hun kids niet ingeschreven bij Burgelijke Stand
- Bureaucratie inschrijving school werkt ontmoedigend voor ouders
- Ouders hebben zelf geen positieve onderwijservaring
- Ouders willen buitensluiting van hun kinderen voorkomen
- Ouders vrezen verlies aan gezag

Vragen / bespreekpunten (in groepjes)

1. Welk van de genoemde factoren m.b.t. de **Roma-gemeenschappen** herken je uit de praktijk?

Pos.:

Neg.:

2. Welk van de genoemde factoren m.b.t. **schoolverzuim** herken je uit de praktijk?

Onderwijsachterstand > werken aan verbetering

Wat kun je als NL-organisatie doen?

A) Bouw (samen met lokale partner) aan relaties in Roma-gemeenschap

- > Klein beginnen (bijv. contacten leggen d.m.v. uitdelen voedselpakketten.)
- > Bij mensen op bezoek gaan, elkaar leren kennen, samen eten, bidden voor mensen (evt. met behulp van tolk / vertaalprogramma)
- > Werk aan goede relatie met een 'Baro Rom' (leider van een Roma-gemeenschap)
- > Vrouwen- meetings organiseren (bijv. crea, maar ook opvoedkundige voorlichting), etc.

Denk eraan: het kost *tijd* om vertrouwen te winnen.

Onderwijsachterstand > werken aan verbetering

B) Contacten met lokale bevolking / kerk / organisatie / instantie

> Houd rekening met diepgewortelde afkeer, vooroordelen, sociaal stigma.
Zo mogelijk nuanceren, andere houding tonen, positief beïnvloeden.

> Bespreek / steun activiteiten t.b.v. onderwijs Roma-kinderen:

~ voorschoolse opvang is cruciaal (*idealiter met Roma-leerkrachten*)

~ huiswerkbegeleiding noodzakelijk " "

~ taalondersteuning (indien van toepassing)

incl. aanbieden van maaltijden.

> Bouw goede samenwerking met lokale school / onderwijsautoriteiten
(*Tegengaan discriminatie in onderwijs, bevorderen betrokkenheid Roma-ouders*)

➤ Sociale projecten t.b.v. Roma (woningverbetering, voedsel, stookhout, kleding, schoolspullen, e.d.)

Onderwijsachterstand > werken aan verbetering

B.2) Ondersteuning onderwijsprojecten (dia overslaan)

Voorschoolse opvang

- ~ basiskennis en -vaardigheden aanleren
- ~ gezondheid, hygiëne en ontwikkeling Roma-kinderen verbeteren
- ~ bevorderen deelname reguliere kleuterschool, en basisschool
- ~ relatie Roma-ouders en (reguliere) leerkrachten versterken
- ~ opvoedingsvaardigheden Roma-ouders helpen verbeteren
- ~ sponsoren goede locatie, gekwalificeerd personeel, onderwijsmateriaal

Huiswerkbegeleiding

- ~ voorkomen schoolverzuim / schooluitval
- ~ ruimte creëren voor het maken van dagelijkse schoolwerk
- ~ zo mogelijk professionele begeleiding / Roma-leerkracht
- ~ stimuleren banden d.m.v. sport, muziek, zomerkampen, e.d.
- ~ sponsoren mensen en materialen

Taal- en alfabetiseringscursussen

- ~ Ook voor ouders. Geletterdheid ouders bevordert onderwijs-ondersteuning kinderen

GOOD PRACTICES

- ROEM - OvidiuRu: geeft ouders voedselbonnen als kids naar school gaan
- ROEM - Teleios: punten-beloningssysteem voor kids (spullen kopen op schoolmarkt)
- OEKR - Balazher: kinderen krijgen jaarlijks schooltas, winterjas en laarsjes
- SERV - Oaza: kinderen elke dag opgehaald en thuisgebracht met auto
- N-MACE: Suto Orizari / Shutka; Roma-gemeentebestuur!

Alle kinderen gaan er naar school, stromen vaak door naar hoger onderwijs.

Vragen / bespreekpunten (in groepjes)

1. Hoe zou je **relaties met Roma** op een projectlocatie willen **opbouwen / verbeteren**?
2. Hoe kun je jouw **lokale partner (meer) steunen** t.b.v. **onderwijs voor Roma-kinderen**?
3. Welke **Good Practices** m.b.t. bevorderen deelname onderwijs van Roma-kinderen ken je uit de praktijk?